

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
И УМЕТНОСТИ

11000 Београд, Кнез-Михаилова 35

Тел: 2634-055, Факс: 2638-792

E-mail: presidency@sanu.ac.rs

Број акта:

407/1

Датум:

27. 11. 2020.

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ О ЈП ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

Пратећи пажљиво научни, образовни и културни живот земље, Српска академија наука и уметности са забринутошћу уочава неприлике у којима се нашао Завод за уџбенике, једна од најважнијих установа образовног система Србије. Такво стање Завода још више нас брине јер су Српска академија наука и уметности, Матица српска и Завод за уџбенике као извршни издавач, носиоци капиталног пројекта српске културе – *Српске енциклопедије*.

Сувишно је наглашавати да је Завод, од свог оснивања 1957. године, објављивањем око 400 милиона примерака уџбеника за све нивое образовања, приручника, монографија, лексикографских издања, сабраних и изабраних дела водећих имена наше и светске науке, књижевности и уметности – дао немерљив допринос националној култури у најширем смислу тога појма. Међу њима су и сабрана и изабрана дела многих великана наше науке и културе, као што су Никола Тесла, Михајло Пупин, Стојан Новаковић, Јован Цвијић, Стеван Мокрањац, Богдан и Павле Поповић, Александар Белић, Милош Ђурић и други. Тиме се Завод за уџбенике несумњиво сврстао у установе од националног значаја. Упркос томе, важећи Закон о уџбеницима либерализовао је њихово издавање с образложењем да ће се тиме, због конкуренције, побољшати квалитет уџбеника, да ће држава од свих издавача убирати већи порез но што га плаћа Завод. Та очекивања нису се остварила. У издавачкој делатности приватних издавача уџбеника, а њих има више десетина и махом су у рукама странаца, нема праве контроле ни у области тиража, нити у области продаје, а упитан је и квалитет провере садржаја уџбеника. Тржиште уџбеника је изван државне контроле, што је несхватљиво и из више разлога штетно и неприхватљиво за било коју правно уређену, слободну и независну државу. Начин избора уџбеника узроковао је појаву корупције и крши Закон о монополу. На слободном тржишту издавачи уџбеника нису равноправни, јер је Завод за уџбенике једини обавезан да штампа нискотиражна издања, расписује тендере и сл. То је национални

Завод за уџбенике довело до руба пропасти. Веома је важно, и то морамо да нагласимо – ниједна истински независна и озбиљна држава у свету не би смела допустити да објављивање уџбеника од кључног значаја за образовање и васпитање, као и за очување и неговање националне свести (попут српског, историје, географије, ликовног, музичког) препусти било којој страни држави. То не чине ни државе из којих су страни издавачи дошли у нашу земљу.

Да би се очувало достојно место Завода у српској просвети и култури и омогућио даљи успешан рад ове установе, изложене погрешно схваћеном и у пракси још погрешније организованом тржишту уџбеника, апелујемо на све одговорне политичке чиниоце у нашој земљи да се о Заводу, као установи од посебног значаја за државу, и о уџбеницима донесе нови закон сличан оном који је био на снази од 1973. до 1993. године.

Београд, 27. новембар 2020.

Одељење историјских наука САНУ
уз подршку Извршног одбора САНУ